

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economics Community , AEC) ของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยในจังหวัดเชียงใหม่ สรุปผลการวิจัยทั้งในส่วน of วัตถุประสงค์ ขอบเขตการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การศึกษา

การศึกษาเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคมของ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกลำไย จังหวัดเชียงใหม่ (2) เพื่อศึกษาถึงความรู้ และความเข้าใจของกลุ่ม เกษตรกรผู้ปลูกลำไย จังหวัดเชียงใหม่ ต่อประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (3) เพื่อศึกษาการเตรียม ความพร้อมต่อการรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกลำไย จังหวัด เชียงใหม่ (4) เพื่อศึกษาถึงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมต่อการ รองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ทางการศึกษาการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยที่ผ่าน การอบรม โครงการปรับปรุงคุณภาพและเพิ่มมูลค่าผลผลิตลำไยเพื่อการส่งออก จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีจำนวน 20 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองเชียงใหม่ อำเภอจอมทอง อำเภอเชียงดาว อำเภอดอย สะเที๊ด อำเภอแม่แตง อำเภอแม่ริม อำเภอฝาง อำเภอแม่เมาะ อำเภอพร้าว อำเภอสันป่าตอง อำเภอ สันกำแพง อำเภอสันทราย อำเภอหางดง อำเภอฮอด อำเภอดอยเต่า อำเภอสารภี อำเภอไชยปราการ อำเภอแม่วาง อำเภอแม่อน และอำเภอดอยหล่อ จำนวน 1,163 ราย โดยคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่จะ ศึกษาจากสูตรของทาโร ยามานะ โดยยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 298 ราย ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิและสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) ใช้วิธีการโดยการจับฉลากรายชื่อของเกษตรกร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ การทดสอบความเชื่อมั่นจากกลุ่มตัวอย่าง 20 ราย เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมและปัญหา อุปสรรคของการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของเกษตรกร มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ

0.880 และ 0.853 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุดต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.3 สรุปผลการศึกษา

1.3.1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 49.23 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร อาชีพรองรับจ้าง สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.93 คน มีแรงงานด้านการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.25 คน

1.3.2 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ย 227,396.64 บาท มีรายได้จากการปลูกลำไย 135,265.77 บาท เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ในการทำ การเกษตร โดยมีหนี้สินเฉลี่ย 72,838.93 บาท มีพื้นที่ทำการเกษตรถือครองเฉลี่ย 10.00 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ของตนเอง เกษตรกรปลูกลำไยเฉลี่ย 7.64 ไร่ ส่วนใหญ่ผลิตให้ผลผลิตแล้วและผลิตในฤดู โดยเกษตรกรทั้งหมดปลูกลำไยพันธุ์อีดอ มีประสบการณ์ในการปลูกลำไยเฉลี่ย 13.72 ปี

1.3.3 สภาพทางสังคมของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่ เป็นอาสาสมัคร/ผู้นำชุมชน โดยเป็นอาสาสมัคร เกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เกษตรกรผู้ปลูกลำไยส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร โดยเป็นสมาชิก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในชุมชนของเกษตรกรมีสื่อบุคคล (ผู้นำ เกษตรกร) หอกระจายข่าว ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล และที่อ่าน หนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน และในครอบครัวมีสื่อ โทรทัศน์ ทั้งโทรทัศน์ทั่วไป โทรทัศน์ผ่าน ดาวเทียม และโทรทัศน์เคเบิลทีวี วิทยุ มากกว่าสื่ออื่น ๆ เกษตรกรส่วนใหญ่เข้าร่วมการประชุม ฝึกอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานด้านการเกษตรมาแล้ว และมีการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตรเป็นประจำ โดยเกษตรกรรับข้อมูลเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจากโทรทัศน์ มากกว่าแหล่งข้อมูลอื่นๆ ข้อมูลการปลูกลำไยรับจากเจ้าหน้าที่รัฐ ตนเอง และสถาบันการศึกษา มากกว่าแหล่งอื่น ข้อมูลเรื่องมาตรฐานของลำไย รับข้อมูลจากเอกชนมากที่สุด การทำลำไย คุณภาพเพื่อการส่งออก ได้รับข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและสถาบันการศึกษา ข้อมูลการส่งออก ลำไย ได้รับจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และขั้นตอนการส่งออกลำไยได้รับจากเจ้าหน้าที่รัฐ และเอกชน มากกว่าแหล่งข้อมูลอื่น ๆ

1.3.4 ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การผลิต

ลำไยและการส่งออกลำไย

เกษตรกรผู้ปลูกลำไยโดยเฉลี่ยแล้วมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมีความรู้เรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การผลิตลำไย และการส่งออกลำไย ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 14.51 คะแนน โดยมีประเด็นที่เกษตรกรมีความรู้ร้อยละ 4 ประเด็น คือ (1) ลำไยไม่ได้เป็นพืชที่อยู่ในบัญชีที่ต้องปกป้อง (พืชที่มีความอ่อนไหวสูงหรือพืชที่มีความอ่อนไหว) (2) เป้าหมายของการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคือการเพิ่มอำนาจการต่อรองทั่วทั้งภูมิภาคของโลกไม่ใช่เพียงแต่ภูมิภาคเอเชียนเท่านั้น (3) ผลผลิตลำไยสดของไทยในฤดูจะเก็บเกี่ยวก่อนจีน 1 เดือน และ (4) ลำไยที่ส่งออกต้องไม่เกิดความเสียหายทั้งจากศัตรูพืชและอุณหภูมิที่ต่ำหรือสูงด้วย

1.3.5 ด้านการปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตลำไยคุณภาพเพื่อการเข้าสู่

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

เกษตรกรมีการปฏิบัติในประเด็นต่าง ๆ ของการผลิตลำไยคุณภาพเพื่อการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 18.45 ข้อ โดยเกษตรกรมีการปฏิบัติเรื่องการขนย้ายผลผลิตด้วยความระมัดระวัง และการตัดแต่งกิ่งลำไยในระดับที่มาก และไม่ได้ปฏิบัติในเรื่องการวิเคราะห์ดิน ประเมินความเสี่ยงของพื้นที่ การใส่ปุ๋ยตามค่าการวิเคราะห์ดิน และการคำนวณปริมาณน้ำที่ลำไยต้องการใช้ในแต่ละวันต่อต้น

1.3.6 ระดับความสำคัญของการเตรียมความพร้อมในเรื่องต่าง ๆ ของการเข้าสู่

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

โดยภาพรวมเกษตรกรให้ความสำคัญของการเตรียมความพร้อมในเรื่องต่าง ๆ ในระดับมาก ทั้งนี้เกษตรกรได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการผลิตให้ผลผลิตมีคุณภาพ ลดต้นทุนในการผลิต เน้นการผลิตที่มีความปลอดภัย ลดปริมาณการใช้สารเคมี พยายามรวมกลุ่มกันทั้งในเรื่องของการผลิตและการคัดแยกบรรจุหีบห่อ (คัดเกรด) ในระดับที่มากกว่า การติดตามข่าวสารของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และการพัฒนาทางด้านภาษาต่างประเทศ

1.3.7 ความสามารถในการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของเกษตรกรผู้ปลูก

ลำไยในจังหวัดเชียงใหม่

โดยภาพรวม เกษตรกรเห็นว่าการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ (1) พัฒนาความรู้ในการปลูกลำไยให้มีคุณภาพมาตรฐานตามที่ตลาดต่างประเทศต้องการ (2) พัฒนาประสิทธิภาพในการผลิต ให้มีผลผลิตต่อต้นเพิ่มขึ้น (3) การติดตามข่าวสารเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเมื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (4) หาแนวทางในการลดต้นทุนการผลิตเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน (5) เน้นการผลิตที่มีการลดต้นทุน (6) การผลิตลำไยอินทรีย์ (7) การคัด

แยกบรรจุหีบห่อ(คัดเกรด) (8) การใช้สารเคมีในระดับที่ปลอดภัย และ(9) การพัฒนาทางด้านภาษาต่างประเทศ สามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง มีเพียงการรวมกลุ่มเป็นสถาบันเกษตรกรเท่านั้นที่เกษตรกรเห็นว่าปฏิบัติได้ต้องใช้ความร่วมมือจากกลุ่ม

1.3.8 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของเกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่

โดยภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาของการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในระดับมาก โดยประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหามากที่สุดคือการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ผลิตลำไยยังไม่ดีเท่าที่ควร ส่วนประเด็นปัญหาที่เกษตรกรมีปัญหาน้อยที่สุดคือประเด็นด้านความรู้ด้านการผลิตลำไยคุณภาพเพื่อการส่งออก(ปลอดสารตกค้าง)ยังไม่เพียงพอ

สำหรับข้อเสนอแนะ เกษตรกรส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะในการให้ความรู้เพิ่มเติมทั้งในเรื่องของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลกระทบที่จะเกิดกับเกษตรกรเมื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การตลาดและขั้นตอนการส่งออกลำไยไปยังต่างประเทศ รวมถึงการให้ความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ

2. อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ผลการศึกษา สามารถอภิปรายผลการศึกษา ได้ดังนี้

2.1 สภาพทั่วไปของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมส่วนใหญ่จะเป็นอาสาสมัครหรือผู้นำชุมชน เพราะเป็นเกษตรกรหัวก้าวหน้า เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน เป็นกลุ่มเกษตรกรที่มีการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นประจำ ได้รับการศึกษาดูงาน เข้าร่วมประชุมฝึกอบรมทางด้านการเกษตรกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาแล้ว สามารถรับข้อมูลและพร้อมที่จะใช้เทคนิค วิธีการสมัยใหม่ เปลี่ยนแปลงระบบการผลิตลำไย เพื่อให้ได้ผลผลิตที่เพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพ

2.2 ลักษณะการผลิตลำไยของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่

เกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนมากจะมีพื้นที่การผลิตลำไยน้อยกว่า 5 ไร่ เพราะเป็นเกษตรกรรายย่อย และในครัวเรือนมีแรงงานด้านการเกษตรน้อย มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีพื้นที่การผลิตลำไยขนาดใหญ่ ซึ่งในการส่งออกลำไยนั้นจะต้องมีปริมาณผลผลิตลำไยในระดับที่มาก ดังนั้นการที่เกษตรกรจะสามารถผลิตเพื่อการส่งออกได้นั้น เกษตรกรควรจะมีการรวมกลุ่มกัน การถือครองที่ดินที่ใช้ปลูกลำไยส่วนใหญ่จะเป็นของตนเอง เพราะลำไยเป็นพืชที่ใช้เวลาใน

การปลูกจนสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ค่อนข้างนาน การเช่าที่คนอื่นทำ หรืออาศัยผู้อื่นทำนั้น ไม้มีความแน่นอนว่าจะสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้หรือไม่ เกษตรกรจึงไม่นิยมเช่าที่ปลูกลำไยหรืออาศัยผู้อื่นทำ เกษตรกรส่วนใหญ่จะผลิตลำไยในฤดู ตามการผลิตที่มีมาแต่เดิม มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีการผลิตลำไยนอกฤดู เนื่องจากเป็นเทคโนโลยีใหม่ที่เกษตรกรต้องใช้เทคนิค และวิธีการที่เหมาะสมในการเตรียมต้นลำไยเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ โดยพันธุ์ลำไยที่เกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่นิยมปลูกกันคือพันธุ์อีดอ ซึ่งเป็นลำไยพันธุ์เบา ติดดอกออกผลสม่ำเสมอทุกปี ผลผลิตสามารถนำไปแปรรูปได้ดี เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ และปริมาณผลผลิตต่อไร่ที่สูงกว่าพันธุ์อื่น ๆ จึงทำให้พันธุ์อื่น ๆ ไม้ได้รับความนิยมในการปลูกเพื่อเป็นการค้า มีเพียงปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือนหรือแจกจ่ายเป็นของฝากแก่ผู้อื่นเท่านั้น สอดคล้องกับเพ็ญศรี เจริญวานิชและคณะ(2544,90) ที่พบว่า พันธุ์ลำไยที่เหมาะสมกับการส่งออกมากที่สุดคือ พันธุ์อีดอ เนื่องจากมีจุดเด่นหลายประการ คือ ลำไยคุณภาพดี เป็นที่รู้จักและคุ้นเคยในตลาดส่งออกเดิมอยู่แล้ว มีสัดส่วนในการส่งออก ร้อยละ 90 และเป็นพันธุ์ที่มีการปลูกและมีผลผลิตมากที่สุดในประเทศ โดยเฉพาะพื้นที่ภาคเหนือ เช่น จังหวัดเชียงใหม่ และลำพูน จึงมีความพร้อมด้านผลผลิตที่เพียงพอต่อการบริโภคสดและการแปรรูปเพื่อการส่งออก

2.3 แหล่งข้อมูลและข้อมูลที่เกษตรกรได้รับ

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข้อมูล ในเรื่องการผลิตลำไยจากเจ้าหน้าที่รัฐ สอดคล้องกับ อาทร วงศ์สง่า (2547, 62-65) พบว่า เกษตรกรทราบข่าวสารความรู้เกี่ยวกับการผลิตลำไยจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และในชุมชนของเกษตรกรส่วนใหญ่จะมีสื่อบุคคล(ผู้นำเกษตรกร) หอกระจายข่าว ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล เป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับเกษตรกร บางพื้นที่มีศูนย์ไอซีทีชุมชนเป็นแหล่งค้นคว้าหาข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ ไม่จำเพาะแต่ด้านการเกษตรเท่านั้น บ้างก็มีจุดถ่ายทอดเทคโนโลยีให้เกษตรกรใช้เป็นแหล่งหาข้อมูลที่สามารถเห็นผลเป็นรูปธรรมชัดเจนมากยิ่งขึ้น ส่วนสื่อในครอบครัวของเกษตรกรส่วนใหญ่จะเป็นสื่อมวลชน (โทรทัศน์, วิทยุ) ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถนำสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนและในครอบครัวเป็นช่องทางในการให้ความรู้แก่เกษตรกร และเข้าถึงเกษตรกรได้ทุกพื้นที่ ซึ่งการใช้สื่อมวลชนก็เป็นหนึ่งในวิธีการส่งเสริมการเกษตร ประกอบกับภารกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในปัจจุบันที่เพิ่มมากขึ้น การนำช่องทางสื่อต่าง ๆ เหล่านี้มาปรับใช้จะช่วยให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมประสบผลสำเร็จต่องานที่ทำมากยิ่งขึ้น

2.4 ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและการผลิตลำไย

เกษตรกรมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและการผลิตลำไยอยู่ในระดับที่มาก มีเพียงบางประเด็นเท่านั้นที่เกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจซึ่งสามารถแยกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ประเด็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้น เกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องเป้าหมายของการรวมตัวกันเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองและแข่งขันกับภูมิภาคของโลก ชนิดของพืชที่ประเทศไทยขึ้นบัญชีไว้เป็นพืชที่ต้องปกป้อง (พืชที่มีความอ่อนไหวสูงหรือพืชที่มีความอ่อนไหว) โดยเกษตรกรยังคงเข้าใจว่าลำไยเป็นพืชที่ประเทศไทยขึ้นบัญชีไว้

ประเด็นความรู้เกี่ยวกับการผลิตลำไย เกษตรกรยังขาดความรู้เรื่องช่วงเวลาการผลิตลำไยของไทยกับผลผลิตของประเทศจีน ซึ่งประเทศไทยผลผลิตจะออกก่อนประเทศจีนก่อน 1 เดือน ซึ่งถ้าหากเกษตรกรรับรู้ในเรื่องนี้จะทำให้เกษตรกรสามารถวางแผนการผลิตเพื่อให้ผลผลิตออกสู่ตลาดโลกในช่วงที่มีความต้องการผลผลิตสูง ราคาดี ไม่มีปัญหาเรื่องผลผลิตล้นตลาด

ส่วนประเด็นเกี่ยวกับการส่งออกลำไย เกษตรกรทราบว่าประเทศคู่ค้าของไทยคือประเทศจีน และประเทศคู่แข่งคือประเทศเวียดนาม แต่เกษตรกรบางส่วนก็ยังไม่รู้ว่าประเทศเวียดนามเป็นคู่แข่งเฉพาะลำไยอบแห้งเท่านั้น เกษตรกรจึงควรเร่งพัฒนาผลผลิตลำไยทั้งสดและแปรรูปเพื่อสร้างศักยภาพในการแข่งขันกับประเทศผู้ส่งออกรายอื่น และประเด็นชาวจีนถือว่าเนื้อลำไยเป็นยาที่สำคัญชนิดหนึ่ง มีสรรพคุณบำรุงเลือด หัวใจและม้าม ช่วยชะลอความชราต่อต้านมะเร็งนั้นเป็นประเด็นที่เกษตรกรทราบเป็นลำดับแรกเช่นกัน อีกประเด็นที่เกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจค่อนข้างมากคือ ลำไยที่ส่งออกจะต้องให้มีความปลอดภัยทั้งจากศัตรูพืชและความเสียหายจากอุณหภูมิต่ำหรือสูงด้วย อันมีผลต่อคุณภาพของผลผลิตที่จะส่งออกอีกด้วย

2.5 การปฏิบัติของเกษตรกรที่ผ่านการอบรมโครงการปรับปรุงคุณภาพและเพิ่มมูลค่าผลผลิตลำไยเพื่อการส่งออก จังหวัดเชียงใหม่

การปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตลำไยคุณภาพเพื่อการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ภาพรวมเกษตรกรมีการปฏิบัติในระดับมาก ยังคงมีบางประเด็นที่เกษตรกรยังคงมีการปฏิบัติน้อย เช่น การบันทึกข้อมูลการปฏิบัติจริงตามแบบบันทึก มีเกษตรกรปฏิบัติไม่ถึงครึ่งหนึ่ง ซึ่งประเด็นนี้เป็นประเด็นที่สำคัญต่อการรับรองแหล่งผลิตของผลผลิตที่จะส่งออกไปยังตลาดต่าง ๆ และเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่บ่งบอกถึงแหล่งที่มาของผลผลิต และประเด็นในการสำรวจตรวจนับแมลงศัตรูลำไยก่อนการใช้สารเคมี เกษตรกรก็ปฏิบัติกันน้อย โดยประเด็นนี้จะส่งผลถึงต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น หากเกษตรกรมีการปฏิบัติก็จะเป็นการลดต้นทุนการผลิตของ

เกษตรกรได้อีกระดับหนึ่ง อีกทั้งยังเป็นการรักษาสมดุลของศัตรูธรรมชาติของศัตรูลำไย เนื่องจากเกษตรกรเห็นว่าเป็นเรื่องยุ่งยากในการตรวจนับแมลงก่อนการใช้สารเคมีรวมถึงเกษตรกรยังแยกแยะไม่ได้ถึงศัตรูธรรมชาติของศัตรูลำไย และศัตรูลำไย

ประเด็นการตรวจวิเคราะห์ดิน และการใส่ปุ๋ยตามค่าการวิเคราะห์ดินที่เกษตรกรมีการปฏิบัติกันน้อย เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่ยุ่งยาก เกษตรกรไม่ทราบขั้นตอน วิธีการในการนำดินไปตรวจวิเคราะห์ สถานที่รับวิเคราะห์ดินยังหาได้น้อย ใช้เวลานานกว่าจะได้ผลการวิเคราะห์ดิน และปุ๋ยที่มีจำหน่ายในท้องตลาดยังมีเฉพาะสูตรที่นิยมใช้กัน ถ้าหากเกษตรกรต้องการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินเกษตรกรจะต้องทำการผสมปุ๋ยใช้เอง ซึ่งเกษตรกรยังคงขาดความรู้ในเรื่องนี้กันมาก และประเด็นการคำนวณปริมาณน้ำที่ลำไยต้องการใช้ในแต่ละวันต่อต้น เกษตรกรปฏิบัติกันน้อยเนื่องจากเป็นวิธีที่ค่อนข้างยุ่งยากในการปฏิบัติ เกษตรกรจะใช้วิธีสังเกตจากดิน และสภาพแวดล้อมภายในสวนลำไยแทน ซึ่งเป็นวิธีที่สะดวกกว่า

ซึ่งคล้ายกับ นุจรินทร์ จังชันท์ (2548,85-86) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติตามเทคโนโลยีการผลิตลำไยของเกษตรกรในพื้นที่โครงการปรับปรุงระบบชลประทานแม่ลาว ปี พ.ศ. 2547 พบว่า เกษตรกรมีแนวทางการปฏิบัติตามเทคโนโลยีการผลิตลำไยในระดับปานกลาง โดยเรื่องที่มีแนวทางการปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ การป้องกันกำจัดวัชพืชลำไย รองลงมาเรื่อง การใส่ปุ๋ยลำไย การขยายพันธุ์ลำไย และน้อยที่สุดเรื่อง การใช้ไฟแช็คเชื่อมคลอเรตกับลำไย และพบว่า เกษตรกรมีความรู้ในระดับปานกลางและมีการปฏิบัติตามเทคโนโลยีการผลิตลำไยในระดับปานกลาง แต่ความรู้ในเรื่อง การป้องกันกำจัดวัชพืชและการใส่ปุ๋ยลำไย เกษตรกรกลับมีการปฏิบัติตามเทคโนโลยีการผลิตลำไยในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีความรู้ในทางทฤษฎีในระดับหนึ่งแต่ในภาคการปฏิบัติเกษตรกรใช้ประสบการณ์ในการผลิตมากกว่าการใช้ความรู้ในทางทฤษฎีเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

2.6 การเตรียมความพร้อมของเกษตรกรในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

เกษตรกรได้ให้ระดับความสำคัญของการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ในระดับมาก โดยได้ให้ความสำคัญกับกับการลดต้นทุนการผลิต เพิ่มปริมาณผลผลิตต่อไร่ การผลิตให้ได้ผลผลิตที่มีความปลอดภัย การรวมกลุ่มกันของเกษตรกรเพื่อให้อำนาจต่อรองทางการค้า และพัฒนาความรู้ในการผลิตลำไยคุณภาพมาตรฐานตามที่ตลาดต่างประเทศต้องการ เป็นลำดับต้น ๆ เพราะเกษตรกรเห็นว่าเป็นประเด็นที่สามารถปฏิบัติได้ด้วยตัวเกษตรกรเองได้ แต่ประเด็นที่สำคัญแต่เกษตรกรยังให้ระดับความสำคัญน้อยได้แก่ การผลิตลำไยอินทรีย์ และการพัฒนาทางด้านภาษาต่างประเทศ เนื่องจากจากเกษตรกรยังคงเห็นว่าการผลิตลำไยอินทรีย์เป็นการผลิตที่ค่อนข้างยุ่งยากมีรายละเอียด มีข้อจำกัดในการผลิตเยอะ และผลผลิตต่อไร่ได้ต่ำกว่าการผลิตโดยทั่ว ๆ ไป และการ

จำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรเองเป็นการขายต่อให้กับพ่อค้าและโรงงานในพื้นที่ซึ่งขั้นตอนการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวเกษตรกรไม่ได้ปฏิบัติเอง ไม่มีการพบปะกับพ่อค้าจากประเทศคู่ค้าโดยตรง เกษตรกรจึงยังคงไม่เห็นถึงความสำคัญของการใช้ภาษาต่างประเทศ แต่ถ้าอยู่ในภาวะบังคับเกษตรกรก็จะเห็นความสำคัญ

การเตรียมความพร้อมของเกษตรกรในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้น เกษตรกรได้ปฏิบัติในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพของผลผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันพยายามรวมกลุ่มกันเป็นสถาบันเกษตรกรเพื่อให้มีอำนาจในการเจรจาการค้า หาแนวทางลดต้นทุนการผลิต

สำหรับความสามารถในการเตรียมความพร้อมนั้น เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าสามารถปฏิบัติในประเด็นการเตรียมความพร้อมในด้านการพัฒนาความรู้ พัฒนาประสิทธิภาพ หาแนวทางลดต้นทุนในการผลิต การใช้สารเคมีในระดับที่ปลอดภัย การติดตามข่าวสารและการพัฒนาทางด้านภาษาต่างประเทศ สามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง มีเพียงการรวมกลุ่มของเกษตรกรเท่านั้นที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากกลุ่ม และการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งของการดำเนินการ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นแผนผังการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ดังแสดงในภาพที่ 5.1

ภาพที่ 5.1 การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยในจังหวัดเชียงใหม่

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

1) จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่จะมีพื้นที่การผลิตลำไยน้อยกว่า 5 ไร่ เพราะเป็นเกษตรกรรายย่อย และในครัวเรือนมีแรงงานด้านการเกษตรน้อย จึงทำให้การผลิตลำไยทำได้ค่อนข้างจำกัด ไม่สามารถผลิตเพื่อการส่งออกได้ด้วยเกษตรกรเพียงคนเดียว เกษตรกรสามารถปรับเปลี่ยนมาเป็นการผลิตที่เน้นการเป็นพืชวัฒนธรรมของชาวล้านนา ที่มีการปลูกกันในทุกบ้าน เน้นให้เห็นถึงความผูกพันกับวิถีชีวิตของชาวล้านนา เพื่อสร้างจุดขายทางวัฒนธรรม สร้างแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้นักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มมากขึ้นหลังจากการเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป็นการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้กับเกษตรกรได้อีกทางหนึ่งด้วย

2) จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การผลิตลำไย และการส่งออกลำไยนั้น เกษตรกรยังขาดความรู้ในเรื่องเป้าหมายของการรวมตัวกันอาเซียน ชนิดของพืชที่ประเทศไทยขึ้นบัญชีไว้เป็นพืชที่ต้องปกป้อง (พืชที่มีความอ่อนไหวสูงหรือพืชที่มีความอ่อนไหว) ความรู้เรื่องช่วงเวลาการผลิตลำไยของไทยกับผลผลิตของประเทศจีน และประเทศเวียดนามเป็นคู่แข่งเฉพาะลำไยอบแห้งเท่านั้น เกษตรกรควรเพิ่มพูนความรู้เหล่านี้จากแหล่ง ข้อมูลที่หลากหลาย ทั้งในครอบครัวและชุมชนของเกษตรกร โดยเฉพาะช่องทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น อินเทอร์เน็ต เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ให้มากยิ่งขึ้น

3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

1) จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จะผลิตลำไยในฤดู ตามการผลิตที่มีมาแต่เดิม มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีการผลิตลำไยนอกฤดู โดยลำไยในฤดูผลผลิตจะออกสู่ตลาดกระจุกตัวพร้อมกันปริมาณมาก ส่งผลให้ราคาตลาดต่ำลงและเกษตรกรได้รับความเดือดร้อน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตลำไยนอกฤดูคุณภาพให้กับชาวสวนลำไยในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นแหล่งผลิตใหญ่ของภาคเหนือ เพื่อเพิ่มปริมาณผล ผลิตลำไยคุณภาพเกรดส่งออก หรือเกรด 1 และเกรด 2 มากขึ้น และการเปิดตลาด AEC เป็นโอกาสหนึ่งที่ยิ่งล้ำล้ำของไทยจะขยายตลาดส่งออกได้เพิ่มมากขึ้นในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน โดยเฉพาะอินโดนีเซียซึ่งเป็นตลาดใหญ่ที่มีประชากรมากและมีกำลังซื้อสูง เกษตรกรต้อง

ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดีและมีความปลอดภัยป้อนให้กับผู้บริโภคทั้งภายในประเทศและอาเซียน จะช่วยให้แข่งขันได้ นอกจากนั้นการผลิตลำไยนอกฤดูยังช่วยให้วางแผนการผลิตสินค้าป้อนตลาด อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปีได้อีกด้วย

2) จากการศึกษาพบว่า ในชุมชนของเกษตรกรส่วนใหญ่ มีสื่อบุคคล (ผู้นำเกษตรกร) หอกระจายข่าว ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล เป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับเกษตรกร และในครอบครัวของเกษตรกรส่วนใหญ่จะมีสื่อมวลชน (โทรทัศน์, วิทยุ) ดังนั้นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรใช้สื่อที่มีอยู่ในชุมชนและสื่อในครอบครัวของเกษตรกร ในการเผยแพร่ ถ่ายทอดข้อมูลต่าง ๆ ไปสู่เกษตรกรให้มากขึ้นกว่าเดิม เพราะสื่อต่าง ๆ เหล่านี้เกษตรกรสามารถเข้าถึงได้อย่างง่ายดาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานส่งเสริมให้ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

3) จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจค่อนข้างมากในประเด็นเรื่องลำไยที่ส่งออกจะต้องให้มีความปลอดภัยทั้งจากศัตรูพืชและความเสียหายจากอุณหภูมิต่ำหรือสูงด้วย อันมีผลต่อคุณภาพของผลผลิตที่จะส่งออกอีกด้วย ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกรไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การผลิตเพื่อการส่งออก ดังนั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเกษตรกรถึงการผลิตลำไยคุณภาพให้มีมาตรฐานตรงกับความต้องการของตลาดต่างประเทศ ผลิตตามระบบการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน เพื่อสร้างศักยภาพในการแข่งขันให้กับเกษตรกร

3.1.3 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรทราบว่าชาวจีนถือว่าเนื้อลำไยเป็นยาที่สำคัญชนิดหนึ่ง มีสรรพคุณบำรุงเลือด หัวใจและม้าม ช่วยชะลอความชรา ต่อต้านมะเร็ง ประโยชน์ทางอาหาร และทางยาของลำไย ได้รับการยอมรับจากต่างประเทศ ด้วยชาวจีนรู้ว่าลำไยมีสรรพคุณทางยา ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างความเข้าใจถึงประโยชน์ของลำไยที่ถูกต้อง ชัดเจน รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการบริโภคลำไย เป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการให้มากยิ่งขึ้น เพื่อขยายตลาดลำไยทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2) จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรยังให้ความสำคัญในระดับน้อย ในเรื่องของการพัฒนาทางด้านภาษาต่างประเทศ เนื่องจากเกษตรกรยังคงเห็นว่าการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรเองเป็นการขายต่อให้กับพ่อค้าและโรงงานในพื้นที่ ซึ่งเกษตรกรไม่มีการพบปะกับพ่อค้าจากประเทศคู่ค้าโดยตรง เกษตรกรจึงยังคงไม่เห็นถึงความสำคัญของการใช้ภาษาต่างประเทศ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกระตุ้นให้เกษตรกรเกิดความสนใจ เห็นถึง

ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นหากเกษตรกรไม่มีการเตรียมความพร้อมในเรื่องการพัฒนาทางด้านภาษาต่างประเทศ

3) จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าการรวมกลุ่มของเกษตรกรต้องอาศัยความร่วมมือจากกลุ่ม และการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งของการดำเนินการ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเพื่อสร้างอำนาจการต่อรองให้กับกลุ่มเกษตรกรได้เป็นอย่างดีทั้งในเรื่องของการหาปัจจัยการผลิตหรือการจำหน่ายผลผลิต รวมถึงการเพิ่มศักยภาพในการส่งออกลำไยคุณภาพไปยังต่างประเทศทั้งในและนอกอาเซียนให้กับเกษตรกร

3.2 ข้อเสนอแนะในวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบผลกระทบของการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนระหว่างเกษตรกรที่มีการเตรียมความพร้อมและเกษตรกรที่ไม่มีการเตรียมความพร้อม

3.2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับสื่อที่เหมาะสมกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตลำไยนอกฤดูและการผลิตลำไยคุณภาพให้เกษตรกร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อให้เหมาะสมในการถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกรต่อไป

3.2.3 ควรศึกษาสภาพความต้องการผลผลิตลำไยในตลาดโลก เกษตรกรเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้นำข้อมูลที่ได้มาใช้วางแผนการผลิตเพื่อให้ผลผลิตออกมาในช่วงที่ตลาดมีความต้องการและไม่ก่อให้เกิดปัญหาผลผลิตล้นตลาดส่งผลให้เกษตรกรจำหน่ายได้ราคาดี

